

फाल्गुनन्द गाउँपालिका

आ.ब. २०८०/८१ को
बार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रम
२०८०

फाल्गुनन्द गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
फाक्तेप, पाँचथर
कोशी प्रदेश, नेपाल

फाल्गुनन्द गाउँपालिकाको
आ.ब. २०७९/८० को
बार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रम्
२०८०

फाल्गुनन्द गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
फाक्तेप, पाँचथर
कोशी प्रदेश, नेपाल

फाल्गुनन्द गाउँपालिका

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम

फाल्गुनन्द गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष ज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरु र कर्मचारी ज्युहरु फाल्गुनन्द गाउँपालिकाको १३ औ अधिवेशनमा हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

यस गरिमामय सभामा गाउँपालिको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले आफुलाई गौरवान्वित महशुस गरेको छु । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा गाउँपालिकालाई विभिन्नमाध्यमबाट सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण राजनितिक दल, शिक्षक संघ संगठन, सहकारी संस्था, गाउँपालिकाका विषयगत शाखा, आमा, बुवा, दाजुभाई तथा दिदी वहिनीहरु लगायत सहजकर्ताहरूलाई हार्दिक आभार सहित हामी सबैको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

यस अवसरमा नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन, राजनीतिक अग्रगमन र लोकतन्त्रको सबलीकरणको क्रममा भएका ऐतिहासिक आन्दोलनहरूमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण शहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछु ।

सुन्दर, समुन्नत र समृद्धगाउँपालिका निर्माण गर्ने हास्त्रो संकल्प, समस्त गाउँपालिका वासीको समृद्धीको चाहाना र हामीले निर्वाचिनका क्रममा फाल्गुनन्दवासी प्रति अभिव्यक्त गरेका प्रतिज्ञाहरु पुरा गर्ने दिशामा हामीले आगामी आ.व. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रमलाई अभिमुख गरेका छौं । यसका लागि दिगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माणसहित स्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्थानशील तथा दिगो स्थानीय आर्थिक विकास मार्फत समृद्ध गाउँपालिका र सुखी जनताको लक्ष्य हासील गर्न सार्वजनिक, निजीक्षेत्र र समुदायको साझेदारी विकास गरिनेछ ।

गाउँपालिकालाई उत्कृष्ट गन्तव्यको रूपमा स्थापित गर्ने, सुकूनवासीहरुको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्ने, स्वच्छ, सफा र सुन्दर गाउँपालिकाको पहिचान कायम राख्ने र

(ग)

योजनावाह शहरीकरण तथा वस्ति विकासलाई यस नीति तथा कार्यक्रमले प्रमुख प्राथमिकताहरूको रूपमा लिइएको छ। समृद्ध फाल्गुनन्दः कृषि, पर्यटन, पुर्वाधार र सुसंस्कृत समाज भन्ने दिर्घकालिन सोच र लक्ष्य प्राप्त गर्नेका लागि यस गाउँपालिकाको आव. २०८०। ८१ को नीति तथा कार्यक्रम यस सभामा प्रस्तुत गर्दछु ।

(विद्यमान परिवेश (राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, प्रशासनिक, आदि))

विश्वव्यापीरूपमा फैलिएको कोभिड-१९ महामारीबाट थलिएर माथि उठन लागेको अर्थतन्त्र पुनः युक्त युद्ध र सोबाट विश्वआपूर्ति श्रृंखलामा आएको संकुचनले नेपाललाई समेत प्रभाव पारेकोछ । यसबाट संघीय सरकारको राजन्त्र परिचालनमा प्रभाव पर्दा स्थानीय तहले पाउनु पर्ने वित्तीय हस्तारणमा कमी आएको छ ।

नेपालले जनसाधिक लाभ लिई अल्प विकसित मुलुकबाट विकासशील मुलकको श्रेणीमा उकिलै लारदा हेरेक दिन २ देखि ३ हजार युवाहरू रोजगारीको खोजीमा नेपाल छोडेर विदेसिनु पर्ने अवस्थाले हामी सबैलाई गम्भीर बनाएकोछ । आन्तरिक र बाहा वसाइ सराइका कारण नेपालका गाउँधरहरू सुनसान वस्तीका रूपमा रूपान्तरित हुन पुगेका छन् । उब्जाउ खेत वारी बौझो हुन पुगेका छन् । यस सन्दर्भमा युवालाई हुन पुगेको छन् । उब्जाउ खेत वारी बौझो हुन पुगेको छन् । यस सन्दर्भमा युवालाई चुनौती हामी सबैको साझा मुद्दा हुन पुगेकोछ ।

यस विशिष्ट परिस्थितिमा हामीले हाम्मो अर्थतन्त्रलाई पुनर्उत्थानशील क्रियाकलापमार्फत अगाडी बढाउदै तिब्र र दिगो आर्थिक विकास गरी समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको मुल लक्ष्य हासील गर्नु परेको छ । यसका लागि हाम्मो गाउँपालिकामा स्थानीय आर्थिक सुशासन प्रणालीलाई सेवा प्रभावकारी वनाउनु पर्ने अवस्था सुजना भएकोछ ।

सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी वनाई सुशासनको अनुभूति जनमानसमा ल्याउन गाउँपालिकाको क्षमता विकास गर्न समेत अपरिहार्य छ । यसका लागि विद्युतीय सुशासन प्रणालीलाई सेवा प्रभावकारी व्यापक र प्रभावकारी वनाउनु पर्ने अवस्था देखिन्छ ।

(ग) विकास तथा समृद्धीको लक्ष्य प्राप्तिका अवसर तथा चुनौती

विद्यमान अवसरहरूः

हाम्मा लागि देहाय बमोजिमका अवसरहरू रहेका छन्:

- १। संविधानतः अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकार स्थापना भै २२ बटा एकल अधिकार सहित विविध साझा अधिकार किटान हुन् ।
- २। आफ्ना अधिकार लेत्रका विषयमा, ऐन, कानून तर्जुमा, योजना तर्जुमाको अभ्यास हुन् ।
- ३। विकास निर्माणका विविध विषयमा नीति कार्यक्रम तथा बजेट सञ्चालन गर्ने अधिकार प्राप्त हुन् ।
- ४। गाउँपालिका भित्र भौगोलिक तथा सांस्कृतिक विविधता रहन् ।
- ५। सबै बडामा सडक पूर्वाधारको पहुँच हुन् ।
- ६। सडक निर्माणमा भएको लगानी संगै गाउँपालिकामा उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनलाई बजार सम्मको पहुँच स्थापित हुन् ।
- ७। कृषिको लागि उर्वर भूमी हुन् ।

विद्यमान चुनौतीहरूः

हाम्मा सामु देहाय बमोजिमका चुनौतीहरू रहेकाछन्:

- १। रोजगारउन्मुख सीपमूलक शिक्षाको विकास गर्नु ।
- २। बजारको सूचना कृपकलाई समयमा नै उपलब्ध गराउनु ।
- ३। गुणस्तरीय बीउविजन/मलखाद समयमा नै उपलब्ध गराउनु ।
- ४। युवा जनशक्तिलाई कृषि व्यवसाय प्रति आकर्षित गर्नु । व्यावसायिक कृपकको संख्या वृद्धि गर्नु ।
- ५। वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका सीप युक्त युवाको सीप तथा पैँजीलाई उद्यम विकासमा उपयोग गर्नु ।
- ६। निर्माण भएको पूर्वाधारको मर्मत संभार पद्धतिको विकास गर्नु ।

७. सडक लगायतका पूर्वाधारको उपयोग योजना, डिजाइन तथा ड्रइड विनागरिने सडक तथा अन्य पूर्वाधारका संरचना निर्माणको कार्यलाई रोक्नु ।
८. भिरालो ठाउँ, बाढी पहिरो तथा दुवान लगायतका प्रकोपको उच्च जोखिम भएका वस्तीमा भवन निर्माण कार्यलाई रोक्नु ।
९. अव्यवस्थित वस्ती विस्तारको क्रम रोक्नु तथा व्यवस्थित वस्ति विकास गर्नु ।
१०. वैज्ञानिक, जलवायु उत्पानशिल तथा व्यवहारीक एवम् उपयुक्त भूउपयोग योजना तर्जुमा गरी लागू गर्नु ।
११. सञ्चार सेवा प्रदायक संस्थाहरू बाट प्रभावकारी सेवा प्राप्ति र व्यवस्थित गर्नु ।
१२. प्राकृतिक स्रोत तथा नदिजन्य पदार्थ दुङ्गा गीढी बालुवा को मापदण्ड अबलम्बन नगरि अत्यधिक दोहन रोक्नु ।
१३. विभिन्न कालखण्डमा गाउँपालिकामा निर्माण भएका पूर्वाधारका संरचना (पूँजीगत सम्पति) को लगत तयार गर्नु, मुल्यांकन गर्नु तथा सेवा प्रभावमा प्रभावकारी उपयोग सम्बन्धी योजना (Asset Management Plan) तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु ।

(घ) नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरू (संविधान, प्रचलित कानूनी व्यवस्था, राष्ट्रिय, प्रदेश र स्थानीय नीति, योजना र लक्ष्य एवम् अनुभव तथा सिकाइ आदि)

नेपालको संविधानमा स्थानीय शासन सम्बन्धी उल्लेख भएको नीतिगत व्यवस्था, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहले आवधिक, वार्षिक तथा रणनीतिक योजनाहरू बनाई लागू गर्दै जानुपर्ने प्रावधान, राष्ट्रिय योजना आयोगले जारी गरेको स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिशदशनि २०७८, पन्ध्रौ आवधिक योजनाको मूलभूत पक्षहरू अनुसार विभिन्न चरणको सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट यस पन्ध्रौ योजनाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएकोछ ।

पन्ध्रौ योजना, दिगो विकास लक्ष्य २०३० को मार्गचित्र, गाउँपालिकाको आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च योजना, गाउँपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याइएका कानूनी प्रावधान समेतलाई ध्यानमा राखी यो नीति तथा कार्यक्रम ल्याइएकोछ ।

गुणस्तरीय पूर्वाधार विकास निर्माणको कार्यमा गाउँपालिकाभित्रका आम उपभोक्ताहरू, सर्वसाधारण जनता, उद्योगी व्यवसायीहरू, सामाजिक संघसंस्थाहरू तथा विकास साझेदारहरूको निरन्तर सहयोग रहें आएको छ। विकास र सुशासनको लागि जनप्रतिनिधिहरूले स्पष्ट दृष्टिकोण सहित अगुवाई गर्ने हो भने प्रशासनिक संयन्त्रले त्यसलाई प्राविधिक तथा कानूनी ढाँचा भित्र आवढ़ गराउने हो। आम नागरिकहरूले साथ सहयोग, सुझाव दिने हो। जनसहभागीता एवं जनपरिचालनको क्षेत्रमा गाउँपालिकाले कायम गरेको इनिहासलाई अक्षुण्ण राखें शासकीय प्रबन्धमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता, गुणस्तरीयता एवं स्वच्छतायुक्त जनसहभागीता सुनिश्चित गरिने छ।

गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (O & M) लाई अधावधिक रूपमा अध्ययन गरी छरितो एवं चुस्त संगठन संरचना मार्फत प्रशासनिक तथा चालु खर्चलाई मितव्ययी बनाइनेछ। यसबाट सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी तथा विकेन्द्रित तुल्याउदै पूँजीगत खर्च चालु खर्चको तुलनामा बढाउने नीति लिइएको छ। संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्तअनुदान एवं वित्तिय हस्तान्तरणको उच्चतम र प्रभावकारी परिचालन एवं उपयोग गर्दै वित्तिय आत्मनिर्भरता कायम गर्न प्रयत्न गरिने छ।

यस गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा समृद्ध, समावेशी, स्वच्छ, सुरक्षित, स्वावलम्बी र सुशासित समुदाय निर्माण गर्नेउद्देश्य लिएको छ। जनताको मौलिक अधिकारर प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नका लागि सहभागिताका माध्यमबाट पारदर्शितार जवाफदेहीतालाई जोड दिइनेछ।

(ड) चालु आ.व.को हालसम्मका प्रमुख उपलब्धीहरूको संक्षिप्त विवरण भौतिक उपलब्धि भौतिक पूर्वाधार विकास (सडक, खानेपानी, सिंचाइ) का क्षेत्रमा भएका उपलब्धि

सडक यातायात:

यस गाउँपालिकामा हाल सम्म ८ किमि पक्कि सडक, १५ किमि ग्रामेल सडक, १२०० किमि धुले वा कच्ची सडक रहेको छ। गाउँपालिकाका सबै वडामा सडकको पहुँच पुगेको छ। गाउँपालिकाले विभिन्न वस्ती र पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा समेत सर्वयाम गाडी

चल्ने सडक पूर्वाधार विस्तार गरेकोछ । गाउँपालिकाबाट अन्य गाउँपालिका तथा प्रमुख राजमार्गसम्मको सडक पहुँचलाई सुदृढ बनाइएकोछ ।

सिंचाइ:

गाउँपालिका विभिन्न बडामा गरी कूल ६ सय ५ हे. मा सिंचाइ सुविधा प्राप्त हुने अवस्था सृजना भएको छ । जलवायु परिवर्तनको प्रभावका कारण डिजाइन अनुसार पानी प्राप्त हुने कुरामा चुनौती थपिएको छ ।

सामाजिक विकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, लक्षित समूह,) का क्षेत्रमा भएका उपलब्धी गाउँपालिकामा ५ शैयाको आधारभुत अस्पताल निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ । कार्यालयबाट प्रवाह हुने सार्वजनिक सेवा लगायत शिक्षा, स्वास्थ्य, बैंकिङ कारोबारआदिमा सूचना प्रविधिको प्रयोग भएको छ । विभिन्न लक्षित समुहका लागी शिपमूलक तथा क्षमता विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको छ ।

विकासका विभिन्न क्षेत्रमा महिला तथा युवाहरूको संलग्नता बढेको छ । युवाहरूको खेलकुदमा संलग्नता बढाउनका लागि एक वडा एक खेलकुद मैदान र घुर्विसे पंचमीबजार र नवमीडाढौं बजारमा कभईहल निर्माण सम्पन्न भएका छन् ।

आर्थिक विकास (कृषि, उधोग, पर्यटन, सहकारी, रोजगार,) का क्षेत्रमा भएका उपलब्धी हाल सम्म गाउँपालिकामा २५ किमि कृषि सडक निर्माण भएको छ । रैकि बजारमा शीतगृहको निर्माण भै सञ्चालनमा रहेको छ । कृषि सहकारी संस्थालाई व्यावसायिक कार्यालयनमा ल्याइएको छ । रोजगारी सृजना गर्ने गाउँपालिका भित्र रहेको श्रम कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । रोजगारी सृजना गर्ने गाउँपालिका भित्र रहेको श्रम कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । यसबाट शक्तिको लगत तयार गरि विभिन्न सीपमूलक तालिम सञ्चालन गरिएको छ ।

१२० जनामा रोजगारी सृजना भएको छ ।

वन, वातावरण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन

वन, बनस्पति, बन्यजन्तु, जैविक विविधता, जलाधार व्यवस्थापनलाई समेटने गरी यसबाट प्राप्त हुने काठ, दाउरा, जडिवुटी, हरित उचम र पर्याप्तिटनको विस्तार गरिएकोछ । गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वन तथा कबुलियति वनमा उपयोग र संरक्षणसहितको वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनका अभ्यासहरू प्रारम्भ गरिएकोछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास (काँडूनी व्यवस्था, राजघर परिचालन, संगठन संरचना, सार्वजानिक निजी साझेदारी एवं समन्वय) भएका उपलब्धी

गाउँपालिकाले ९ बटा ऐन, ४ नियमावली, १७ कार्यविधि, र ..... मापदण्डहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएकोछ । त्यसै गरी व्यवस्थित शहरीकरण तथा वस्ति विकासको लागि आवश्यक भु उपयोग नीति कार्यान्वयनमा रहेकोछ । यस गाउँपालिकाले गत आ.व. को स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन (LISA) मा ७३।५० प्राप्त गरेकोछ ।

राजघर सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयनबाट आन्तरित राजघर स्रोतको दायरामा वृद्धि भएकोछ ।

(च) आगामी आ.व.को प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरू

अब म आ. व. २०८०/८१ को विभिन्न विषयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

१. सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

क. शिक्षा

१. आवश्यकता र वास्तविक जीवनसँग जोड्ने र काम सिकाउने जीवनपयोगी सीपमा आधारित 'शैक्षिक' पाठ्यक्रमको विकास गरी एक विद्यालयबाट नमूनाको रूपमा शुरूवात गर्ने र क्रमशः सबै विद्यालयमा सो अनुसारको पठनपाठनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२. शिक्षा नियमावली, शिक्षा नीति, वहुभाषा शिक्षा निर्देशिका जस्ता कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था मार्फत शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तरनियमन एंवं प्रवर्द्धन गरिने छ ।
३. गाउँपालिकाको स्थानीय शिक्षा पाठ्यक्रम तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ । त्यस्तो पाठ्यक्रममा अतिरिक्त कियाकलाप र विविध समुदायका जातिय तथा सांस्कृतिक पहिचानहरूको बोध गराउन अबलोकन भ्रमण पढ्निबाट अभ्यास कक्षा र प्रयोगात्मक शिक्षा दिन जोड दिइनेछ ।
४. विद्यालय बाहिर रहेका र विच मै विद्यालय छोड्ने बालबालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षा पुरा गर्ने प्रोत्साहनका लागि विशेष प्याकेज सञ्चालन गरिनेछ ।
५. विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार, स्वास्थ्य तथा सरसफाईको सुविधा र आधारभूत खानेपानी सुविधा विस्तार गर्दै शिक्षकहरूको व्यावसायिक क्षमता विकासको लागि लगानी गरिनेछ ।
६. संस्थागत विद्यालयहरूको विभिन्न सूचकहरूको आधारमा वर्गीकरण गरी वैज्ञानिक ढंगले शुल्क निर्धारण गरी लागु गरिनेछ ।
७. अंग्रेजी माध्यमबाट शिक्षा दिन इच्छुक सामुदायिक विद्यालयहरूलाई पूर्वाधार तथा शिक्षक दरबन्दी लगायतका कार्यमा प्रोत्साहन दिई निजी विद्यालय सरह सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर कायम गरिनेछ ।
८. विषयगत शिक्षकहरूको अभिलेख व्यवस्थापन गरी गाउँपालिकाको शैक्षिक विकासमा उनीहरूको अनुभवलाई उपयोग गरिनेछ ।

९. संस्थागत विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरुलाई श्रम ऐनले तोके बमोजिम न्यूनतम पारिश्रमिक उपलब्ध गराउने नीति कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०. सामुदायिक विद्यालयहरुमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपातमा विषयगत दरबन्दी एवं शिक्षक सरुवालाई व्यवस्थापन गरिनेछ ।
११. “उत्कृष्ट शैक्षिक गन्तव्य गाउँपालिका हाम्रो पहिचान” भने आदर्श लक्ष्य प्राप्तिका लागि सरकारी तथा निजी क्षेत्रका शैक्षिक संस्थाहरुबाट प्रदान गर्ने उच्च शिक्षालाई थप गुणस्तरीय र सर्वसुलभ तुल्याउन त्यस्ता प्राप्तिक संस्थाहरुसँग सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ ।
१२. विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा बालमैत्री तथा अपाङ्गतामैत्री संरचना निर्माण गरिनेछ ।
१३. सबै विद्यालयहरुमा पुस्तकालय, विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला स्थापनाको नीति लिइनेछ ।
१४. शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारीहरुको पारिश्रमिक मासिक रूपमा सम्बन्धित विद्यालयको खातामा जम्मा हुने प्रणाली लागु गरिनेछ ।
१५. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका गुरुकुल र गुम्बा जस्ता शिक्षालयहरुको स्तर उन्नती गर्दै लिइनेछ ।
१६. शैक्षिक प्रणाली मै रूपान्तरण ल्याउन पाठ्यक्रम विकास, पठनपाठनको व्यवस्थापन, अतिरिक्त क्रियाकलाप व्यवस्थापान, शैक्षिक पात्रो व्यवस्थापन, अध्याविधिक स्रोत व्यवस्थापन, विद्यालय-अविभावक विचको सञ्चार व्यवस्थापन, अनलाइन शिक्षण तथा सिकाइ र दस्तावेजीकरण लगायतका क्षेत्रमा सूचना प्रविधिको प्रभावकारी उपयोग गरी सबै सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरुमा शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS) लागु गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
१७. सामुदायिक विद्यालयहरुलाई शैक्षिक नतिजाका आधारमा अनुदान वितरण गरिने छ ।
१८. शिक्षण पेशालाई मर्यादित र आकर्षण बनाउन विशेष प्याकेजको व्यावस्था गरिले छ ।

१९. आधारभूत तहमा गुणस्तरीय शिक्षामा पहुँच बढ़ि गर्ने दलित, अल्पसंख्या, लोपोन्मुख र आर्थिक रूपले विपन्न तथा अपाङ्गता भएका बालबालिकाका लागी विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२०. शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्ने सामुदायिक विद्यालयहरूमा अनिवार्य रूपमा मासिक अनुगमन गरिनेछ ।
२१. विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्ने सम्बद्ध विज्ञहरू रहेको समिति गठन गरी गाउँ शिक्षा सुधार योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
२२. आगामी शैक्षिक सत्रबाट कक्षा ११ र १२ संचालनमा रहेका विद्यालयलाई यप जिवनोपयोगी र व्यावसायिक बनाउदै शिक्षामा आधारभूत प्राविधिक ज्ञान र सीप सहितको शिक्षा प्रदान गरी विद्यालय तह पुरा गर्दा कम्तिमा एउटा सीपमा स्वरोजगार हुनसक्ने जनशक्ति तयार गर्ने निति लिइनेछ ।
२३. शैक्षिक सत्रको सुरुमै पाठ्यपुस्तक उपलब्ध गरिनेछ ।
२४. जड फुड मुक्त दिवा खाजा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
२५. शैक्षिक उपलब्धिमा गुणात्मक सुधार ल्याउन विद्यालयका गतिविधि तथा सिकाई प्रक्रियामा विद्युतीय सूचना प्रविधिको उपयोगलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
२६. विद्यार्थीलाई हसाको शुक्रबारको दिन नो बुकको अवधारणा अनुसार सीपमुलक तथा अतिरिक्त क्रियाकलापकक्षा संचालन गरिनेछ । सोही दिन ड्रेसको रूपमा स्थानिय जातजाति तथा संस्कृति झल्कने पहिरनको प्रोत्साहन गरिने छ ।
२७. प्रतेक ३।३ महिनामा अभिभावक, शिक्षक र विद्यार्थीबीच अन्तरकृया कार्यक्रम गरिने छ ।
२८. सबै विद्यालयमा प्रतिस्पर्धाका आधारमा प्रधानाध्यापकको छनौट गर्ने नितिको अवधारणा लिइने छ ।
२९. सामुदायिक अध्ययन केन्द्रलाई बडाको मातहतमा ल्याइनेछ ।
३०. फाल्गुनन्द गाउँपालिकाले संचालन गर्ने राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड कार्यक्रमलाई व्यावस्थित गर्ने निति लिइने छ ।

ख. संस्कृति सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

- गाउँपालिकालाई खुल्ला वहुसांस्कृतिक संग्रहालयको रूपमा विकास गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्दा वहुसांस्कृतिक पहिचान र मौलिकता झलिकने वास्तुकला, मूर्तिकला, चित्रकला जस्ता symbol हरु निर्माण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र बोलिने विभिन्न जातजातिका मातृ भाषाहरूको संरक्षण गर्दै त्यस्ता भाषाको लिपि तथा व्याकरण लेखन तथा प्रकाशन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र आयोजना हुने महोत्सवहरूमा विविध जातीय भेषभुषा, कला साहित्य, संगीत लगायतको झाँकी सहित प्रदर्शन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिकको पहिचान झल्कने गीत तथा भिडियो निर्माण गरिनेछ ।

ग. युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

- खेलकुदको विकास गर्न विभिन्न खेलहरूका लागि खेलकुद मैदान लगायतका खेल पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिनेछ ।
- विषयगत खेल पुरस्कार राशीहरु स्थापना तथा दिगो व्यवस्थापन गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।
- विभिन्न किसिमका दुर्घटनामा परेका युवाहरूलाई निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक कार्यक्रमहरु मार्फत दुर्घटन मुक्त गराई समाजमा पुनर्स्थापनाको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरूले आर्जन गरेको ज्ञान र सिप सदुपयोग गर्दै स्वरोजगार र उद्यमशीलता विकासका लागि गाउँपालिकाको स्थानीय आर्थिक विकास योजना अन्तरगत समावेश भएका नवप्रवर्तनशील, लगायतका प्रोत्साहन मुखी कार्यक्रम संग आबढ गरिनेछ ।
- युवा उद्यमशीलता विकासका कार्यक्रमहरु मार्फत युवालाई "विदेश हैन विजनेस" भन्ने भावना जागृत तुल्याई स्वरोजगार उन्मुख गराइनेछ ।
- युवा वेरोजगारी न्यूनिकरणका लागि सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको समन्वय र सहकार्यमा सिप तथा उद्यमशील क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

७. "एक बडा, एक व्यायामशाला" को नीति लिई युवाहरुलाई प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८. विपन्न, गरिब र सुकूम्वासी परिवारका युवाहरुलाई इलेक्ट्रोनिक्स सामाजी मर्मत, प्लम्बिङ तथा इलेक्ट्रिसियन, व्युटि पार्लर, होटल म्यानेजमेन्ट, व्यावसायिक पशु पालन तथा तरकारी खेती जस्ता तालिमहरु प्रदान गरी गरीबी न्यूनिकरण र जिविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिनेछ ।
९. गाउँपालिकाका गौरवका रूपमा रहेका खेलकुद प्रतियोगिताहरु आयोजना गर्न सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ ।
१०. फाल्गुनन्द गाउँपालिका अध्यक्ष भलिबल कप प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- घ. लैंड्रिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम
१. लैंड्रिक विभेद अन्त्य गर्दै लैंड्रिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. महिला, बालबालिका, अल्पसंख्यक, भूमिहिन, अति गरिब, आदिवासी जनजाति र सामाजिक बहिस्करणमा परेका वर्गको लागि उत्थानशील कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
३. ऐतिहासिक कालदेखि दलित तथा शील्पी समुदायले, जीवन निर्वाहको रूपमा अपनाइ आएका परम्परागत पेशालाई व्यवसायिक उद्यमको रूपमा विकास गर्न पूँजि लगानी सहयोग गरिनेछ ।
४. विकासका कार्यक्रमहरुमा टोल विकास संस्थाहरुलाई प्रभावकारी रूपमा सहभागी गराउन यस आ.व. देखि नै लागु हुने गरी टोल विकास संस्थाहरु प्रत्येक बडाको टोल-टोलमा गठन गर्ने निति लिईनेछ ।
५. अपाइता पुनर्स्थापनाको लागि पनस्थापन गृह स्थापना अवधारणाको नीति लिईनेछ ।
६. ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र बडास्तरबाट नै उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७. गाउँपालिकालाई सडक मानव मुक्त गाउँपालिका बनाइनेछ ।

८. हिसा पिडित महिला तथा बालबालिकाको लागि एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना गरिनेछ।
९. हिसा मुक्त गाउँपालिका हाम्रो पहिचान” अभियान संचालन गरी सबै प्रकारका हिसा विस्तृ शुन्य सहनशिलता नीति लिइनेछ। परिवारिक हिसाद्वारा पिडितको संरक्षणका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
१०. गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रममा लैडिक परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
११. महिला उद्यमशीलता विकासका लागि महिलाद्वारा प्रबोधित व्यवसायमा निश्चित प्रतिशत कर छुटको व्यवस्था गरिनेछ।
१२. गाउँपालिका तथा बडास्तरीय बाल क्लब गठन गरी प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ।
१३. हरेक बडामा एउटा बाल उधान निर्माण अभियान संचालन गरिनेछ।
१४. विधालयमा आधारित बालविकास केन्द्रहरूको भौतिक पूर्वाधारमा स्तरोन्नति गरिनेछ।
१५. गाउँपालिकाका सबै बडाहरूलाई बालमैत्रि बडा घोषणा गर्दै जाने निति अवलम्बन गरिनेछ।

ड. स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. नागरिकको पहुँच सुनिश्चित हुने गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र चिकित्सकीय र प्रयोगशाला सेवा तथा अनुसन्धानात्मक कार्यहरू सञ्चालन गर्न आधारभूत अस्पताल, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य ईकाइ केन्द्र स्थापना तथा स्तरोन्नती गरी रोकथाम, निदान र पुनर्स्थापन सेवालाई सहज र नियमित बनाइनेछ।
२. नागरिकहरूलाई उच्च रक्तचाप र मधुमेह जस्ता रोगको निःशुल्क स्वास्थ्य परिक्षणको प्रवन्ध मिलाइनेछ।
३. सामुदायिक विधालयहरूमा विधार्थीहरूको त्रैमासिक आधारभूत स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

४. वर्धिङ सेन्टर र स्वास्थ विलनिकहरुको सेवालाई स्तरोन्नति गर्ने क्रममा प्रयोगशाला सहितको सेवा उपलब्ध गराउने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। १६.
५. गर्भवती महिलाहरुको लागि आमा सुरक्षा कार्यक्रम र नवजात शिशुको लागि पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। १७.
६. नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँग सहकार्य गरी रक्त सञ्चार सेवालाई सहज तुल्याइनेछ। १८.
७. गाउँपालिकाबाट गरिब परिचय पत्र प्राप्त गरेका विपन्न, अपाङ्गता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाहरुको स्वास्थ जीव र उपचारका लागि निजहरुलाई अस्पताल ल्याउन-लैजान लाग्ने एम्बुलेन्स सेवावापत हुन आउने रकमको ५० प्रतिशत गाउँपालिकाबाट उपलब्ध गराइने निति लिइनेछ। २. बाल २.१
८. अगानिक खेतिको विस्तार र तरकारी तथा खाद्यान्नमा विपादीको उचित व्यवस्थापन गर्न विशेष व्यवस्था गरिनेछ। २.२
९. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हुने परम्परागत औषधीजन्य बनस्पतिको संरक्षण, खेति प्रवर्द्धन र प्रशोधणका कार्यहरु संचालन गरिनेछ। २.३
१०. जनशक्ति, उपकरण, औषधी, सेवाप्रवाहको गुणस्तर, समयावधि, व्यावस्थापन, सरसफाईसमेतका आधारमा सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाहरुको मुल्याङ्कन गरिने छ। २.३
११. महिला स्वयंसेविकाहरुको दक्षता विकास तालिम उपलब्ध गराई उनीहरुको सेवालाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ। २.३
१२. स्वास्थ्य संस्थाहरुको प्रभावकारी सेवा विस्तारका लागि सार्वजनिक संस्था निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संस्थाहरुसँग सहकार्यको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ। २.३
१३. स्वास्थ विलनिकहरुले प्रदान गर्ने आधारभूत सेवाहरुको शुल्कलाई नियमन गरिनेछ। २.३
१४. जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गरीब तथा विपन्न जनसमुदायहरुलाई निःशुल्क स्वास्थ्य वीमा गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। २.३
१५. स्वास्थ चौकीहरुमा ल्याब सेवा सञ्चालनका लागि विशेष व्यवस्था गरिनेछ। २.३

१६. सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई माथि चुदा न १० बमोजिमको मुल्याङ्कनको आधारमा मात्र अनुदान दिइनेछ ।
१७. जेष्ठ नागरिक र अपाङ्ग भएका नागरिकहरुलाई घरदैलोमा गई निःशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण तथा नेपाल सरकारबाट पाउने निःशुल्क औषधि वितरण गर्ने कार्यको चालनी गरिने छ ।
१८. पुर्ण खोप सुनिश्चित तथा दिँगोपना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

- २.१ स्थानीय आर्थिक विकासलाई योजनावद्वा रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । यस अन्तरगत स्थानीय प्रतिस्पर्धी वस्तु वा सेवाको सहभागितामूलक पहिचान गरी ती वस्तु वा सेवाहरूको समग्र मूल्य शृङ्खला (उत्पादन देखि बजारीकरण सम्म) मा गाउँपालिका, निजीक्षेत्र, र सहकारी (समुदाय) समेतको सहकार्यमा स्थानीय आर्थिक विकासका योजना अन्तरगतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन् ।
- २.२ उल्लिखित बमोजिम स्थानीय आर्थिक विकासका सम्भावनाहरूको पहिचान र व्यावसायिक परिचालनका लागि गाउँपालिकाले विशेष पहल गर्नेछ । यसका लागि स्थानीय तहमा व्यावसायिक बातावरणकोविकास गर्न गाउँपालिकाले नीजिक्षेत्र, सार्वजनिक क्षेत्र र सहकारी (समुदाय समेत) को सहभागिता रहने गरी एक स्थानीय आर्थिक विकास सम्बाद मञ्च गठन गर्नेछ ।
- २.३ नव प्रवर्तन र उच्चमशीलता प्रवर्द्धन गर्न स्टार्टअप इकोसिटमको विकास गर्न उच्चमशीलता सञ्चालन गरिनेछ । यस अन्तरगत स्थानीय आर्थिक विकास पूर्वाधार निर्माण, आर्थिक सशक्तिकरण तथा वित्तीय साक्षरता सहितको सीप विकास, उच्चमशीलता विकास तथा नव उच्चमशीलता प्रवर्द्धन र विशिष्टिकृत वस्तुको उत्पादन तथा बजारीकरण समेटिनेछन् ।

क. उद्योग तथा पर्यटन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. औद्योगिक तथा व्यावसायिक विकासका लागि गाउँपालिका उद्योग बाणिज्य संघ सँग साझेदारीको नीति लिइनेछ । औद्योगिक प्रदर्शनी स्थलको सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

२. औद्योगिकग्राम पूर्वाधार निर्माण कार्य सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणामा सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिका जनताको मागलाई मध्यनजर गर्दै सबै प्रकारका सुरक्षा सुनिश्चितताका साथ स्थानीय सरकार र उद्योग बाणिज्य संघसँगको सहकार्यमा रैके बजारमा कृषिजन्य उपजहरू घुर्विसे पंचमी बजारमा पंशुपन्थीजन्य हाट बजारको सुरुवात गरिनेछ ।
३. उद्योग व्यवसाय दर्ता, नविकरण, स्थानान्तरण तथा नामसारी जस्ता प्रशासनिक प्रकृयालाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सरलीकरण र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
४. लगानीमैत्री नीति तथा औद्योगिक पूर्वाधार सुदृढीकरण गर्दै उद्योग तथा पर्यटनको विकासको नीति निइनेछ ।
५. वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त रेमिटेन्सको व्यावसायिक तथा उत्पादनमुलक क्षेत्रमा लगानी गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने विशेष पहल गरिनेछ ।
६. सम्पूर्ण स्वदेशी कच्चा पदार्थ गरी उत्पादन गर्ने साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई उत्पादन स्थलसम्म सडक पूर्वाधार तथा विद्युतिकरणको पहुँच पुराइनेछ ।
७. पर्यटन मार्फत आर्थिक समृद्धि हासिल गर्न गाउँपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गरी सोही आधारमा पर्यटन पूर्वाधार विस्तार र पर्यटन विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
८. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका पर्यटकीय स्थलहरू जोड्न पर्यटकीय सडक संजाल कार्यान्वयन प्रारम्भ गरिनेछ ।
९. गाउँपालिका र बाहिर अन्य गाउँपालिका संग सहकार्य गरी नेपाल पर्यटन बोर्डको सहलगानीमा साविकका प्याकेजमा सुधार सहित नयाँ प्याकेजको निर्माण तथा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०. विभिन्न जातजातिको जातजाति परम्परागत पर्व, संस्कार र संस्कृतिहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
११. विभिन्न जातजातिहरूको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक पहिचान अवगत गराउन पर्यटकहरूलाई होमस्टेसहित स्थानीय अगानिक तरकारी तथा अन्य खाद्य उत्पादनपाहुनाको रूपमा राख्न घर छानौट गरिनेछ ।

- नामा
सबै
गेज्य
गरमा
निक
रेछ।
तथा
त्रमा
जौला
पहुँच
जना
सका
जाल
पर्टन
जको
वर्द्धन
वगत
बन्य
१२. मुख्य स्थान चोक र गाउँपालिका प्रवेशद्वारहरूमा पर्यटकीय क्षेत्रको परिचयसहित पर्यटक आकर्षण गर्ने डिजिटल डिस्प्ले/विलबोर्ड राखिनेछ।
 १३. गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरूको प्रचार प्रसारका लागि डकुमेन्ट्री निर्माण प्रसारण र ब्रोशरहरूको वितरण गरिनेछ।
 १४. अन्तर गाउँपालिका सम्बन्ध प्रवर्द्धन गर्दै अन्य स्थानीय तहहरूका असल अभ्यासलाई अनुसरण गरिए पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न थप राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गाउँपालिकाहरूसँग भागी सम्बन्ध विस्तार गरिनेछ।
 १५. फाल्गुनन्द गाउँपालिका भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरू जस्तै: सेहोनाम्लाड, बतिसे झरना, सुखे पोखरी, नामसामी केसामी र नाम्तोकडौडा आदिमा पर्यटन पूर्वाधार विस्तार र पर्यटन विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- ख. कृषि तथा पशुपालनी सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम**
१. उच्च मूल्यका फलफुल, तरकारी तथा अन्नबालीहरूको पकेट क्षेत्रहरु पहिचान गरी सघन कृषि क्षेत्र निर्धारण गरी ती स्थानहरूमा व्यावसायिक कृषि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
  २. बडा न १ मैके पकेट, बडा न २ किवि पकेट, बडा न ३ आलु पकेट, बडा न ४ अकबेरे खोरानी पकेट, बडा न ५ कोदो पकेट, बडा न ६ कपास पकेट र बडा न ७ सुन्तला पकेटको रूपमा कृषि क्षेत्र निर्धारण गरिएको छ।
  ३. रैथाने बालीहरूको वित्त संरक्षण, खेती विस्तार र बजारीकरणको लागि विशेष प्रबन्ध मिलाइनेछ। गाउँपालिका भ्रमण गर्ने पर्यटकहरूलाई स्थानीय परिकारको द्राष्टव्यको रूपमा त्यस्तो खाना उपलब्ध गराइनेछ।
  ४. कृषि उपजको आयात प्रतिस्थापनको नीति लिई कृषि तथा पशुपालनलाई आधुनिक प्रविधिमा आधारित तुल्याउदै व्यवसायीकरण गरिनेछ।
  ५. गाउँपालिका भित्रका कृषकहरूको खण्डिकृत/वर्गिकृत एवं विस्तृत तथ्याङ्क आधार निर्माण गरिनेछ।
  ६. उत्पादन लागत, थोक तथा खुद्रा मूल्य विक्षेपण गर्दै विचौलियाबाट उत्पादकमाथि हुने ठरी तथा शोषण नियन्वणका लागि मुख्य कृषि उपजको गाउँपालिका भित्र समर्थनमुल्य निर्धारण गरिनेछ।

७. व्यावसायिक कृषि पकेट क्षेत्रमा सिचाई, कृषि सडक, विद्युतिकरण, कृषि बजार, सित भण्डार तथा गोदाम घरहरुको पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ ।
८. मासु पसल तथा बघशालाहरुको पूर्वाधार स्तरोन्नती गरी स्वास्थ्य मापदण्डमा आधारित तुल्याइनेछ ।
९. कृषि उत्पादनको मुल्य श्रृंखलाको विकासलाई थप प्रभावकारी बनाउने क्रममा कृषि उपजको बजारीकरणका लागि कृषि बजार प्रणाली संस्टवयर निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।
१०. तरकारी उत्पादनकोलागि व्यावसायिक, करेसावारी, बगरखेती, करार खेती र कौशी खेतीको लागि तालिम, प्रविधि र लगानीको व्यवस्था सहितको नमूना कार्यक्रम संचालन गरी प्रोत्साहन गरिनेछ ।
११. पशुपन्थी सेवा मा कृपकहरुमा व्यवसायिक बाढा पालन, बैंगुर पालन, गाईभैसीपालन कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१२. नस्त्र सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत क्रित्रिम गर्भाधान सेवालाई थप सहज र सुलभ गरी सबै बडामा विस्तार गर्दै उन्नत जातका वीउ रागो साँडे हरुको वीउसारको रूपमा कृपक समुह कृषि सहकारी मार्फत व्यवस्थापन गर्न अनुदानको व्यवस्था मिलाईने छ ।
१३. पशुपन्थीहरुको स्वास्थ्य उपचारको लागि रोग निदान प्रयोगशाला पशु उपचारका सामाग्री व्यवस्थापन पशुरोग सर्भिलेन्स निःशुल्क खोप सेवा तथा बौझोपन निवारण शिविर कार्यक्रम मार्फत स्थलगत रूपमा प्राविधिक सेवा को व्यवस्था मिलाईने छ ।
१४. पशुपन्थी हाट बजारलाई व्यवस्थित गरी प्रयोगमा ल्याईने छ सबै बडाहरुमा पशुहाट सँकलन केन्द्र स्थाना गरी हाट बजार लाई थप व्यवस्थित गर्दै बघशालाको निर्माण तथा सुधार गरी स्वच्छमासु उत्पादनलाई जोड दिईने छ ।
१५. सबै बडाहरुमा पशुपन्थी उपचारको व्यवस्था मिलाई पशुपन्थीमा लाग्ने रोग छ माहामारी नियन्त्रण गर्दै स्वस्थ्य वर्धक बस्तु उत्पादनमा जोड दिईने ।
१६. नस्त्र सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत क्रित्रिम गर्भाधान सेवालाई थप सहज र सुलभ गरी सबै बडामा विस्तार गर्दै उन्नत जातका वीउ रागो साँडे हरुको वीउसारको

बार,
उमा
भमा
गरी
ते र
मूला
न ,
तुलभ
रको
स्था
पशु
तथा
को
रुमा
गदे
छ।
रोग
।
मूलभ
रको

- रूपमा कृषक समुह कृषि सहकारी मार्फत व्यवस्थापन गर्न अनुदानको व्यवस्था मिलाईने छ ।
१७. पशुहरूमा देखापरेको महामारी जन्य रोगहरू लम्पिस्टिक रेविज लगातयका , रोगहरू विरुद्धको निःशुल्क खोप व्यव्यापन गरी महामारी नियन्त्रणमा जोड दिईने छ ।
१८. सन्तुलित पशुआहारा प्रवर्धनको लागि हरियो उच्चत जातको पोशिलो घौसमा आधारित पशुपालनमा जोड दिन हिउँदै तथा वर्षेविरुद्धा /वहुवर्षे घौसको वित्त/ तथा सेट्सवितरण तथा ओत केन्द्र स्थापना कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
१९. फाल्गुनन्द गाडाको लक्ष अनुसार दुध उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गरी आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्धनमा पहुँच विस्तार गर्ने ।
२०. फाल्गुनन्द गाउँपालिकाको दुधमा आत्मनिर्भर गरी दुध उत्पादन र अभिवृद्धि गरी आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्धनमा पहुँच विस्तार गर्न साना डेरी प्रवर्धन प्रसोधन केन्द्र स्थापन गरी सबै बडामा थप विस्तार गरिने छ ।
२१. पारिवारीक पोषण र जीवनस्तरमा सुधार तथा विस्तारका लागि बाह्य वैगुर कुखुरा दुध उत्पादन आदिको सम्भाव्यताका आधारमा बहुत पकेट क्षेत्रनिर्धारण गरी समुह सहकारी फर्म मार्फत साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

ग. सहकारी सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत सुशासन प्रवर्द्धन गर्दै निच्छेपकर्त्ताहरूको हित संरक्षणका लागि अनुगमनलाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ ।
२. उत्पादनमूलक सहकारीहरूको स्थापना गरिएमा विउपूजी लगानीको रूपमा सहयोग उपलब्ध गराइने र वार्षिक उत्पादनका अनुदान दिने नीति लिइने छ ।
३. गाउँपालिकाभित्र स्थापना हुने कृषि समुह निजी फर्म र सहकारीहरूको दर्ता तथा कार्य क्षेत्र अनुमति जस्ता विषयहरूलाई व्यवस्थित ढंगले अधि बढाइनेछ ।
४. सहकारीहरूको माध्यमबाट उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरूको पूँजि संकलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर शृजना गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५. कृपि लगायत विषयगत सहकारीलाई सो क्षेत्रमा केन्द्रित भै लगानी गर्ने नीतिलाई कठोर रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३. सूचना तथा संचार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. स्थानीय सञ्चार गृहहरुको सुदृढिकरण गर्दै संचार स्थायी र गाउँपालिकाको सहकार्यमा जनहितकारी सूचनाहरु सम्प्रेषण गर्ने, गाउँपालिकाको निर्णय तथा सूचनाहरुमा सञ्चार संस्थाहरुको पहुँच बढाई खुल्ला सरकारको नीति लिइनेछ ।
२. गाउँपालिकाका सम्पुर्ण गतिविधीहरुलाई नियमित रूपमा गाउँपालिकाको वेभसाइट तथा फेसबुक पेजमार्फत (श्रव्य र दृष्य सामाग्रीहरु) नियमित सम्प्रेशण गरिनेछ । वर्षभरीका गाउँपालिकाका उपलब्धीहरुलाई फाल्गुनन्द टाइम्स पत्रिका मार्फत प्रकाशन गरिनेछ ।
३. जिल्लाका पत्रकाहरुको क्षमता विकासको लागि पत्रकार महासंघ र पेशागत संघ संगठन संग सहकार्य गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४. विज्ञापन तथा सूचनामा स्थानीय संचार संस्थाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
५. नागरिकहरुको सूचनाको हक्को सम्मान गर्दै गाउँपालिकालाई सूचनामैत्री बनाइनेछ ।
६. गएको वर्षबाट सुरु भएको जिल्लाका आम सञ्चार माध्यमलाई समानुपातिक विज्ञापन वितरण प्रणालीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र भित्रका विवादहरुको शीघ्र निरूपण गरी प्रभावकारी न्याय सम्पादन गर्न आवश्यक नीति तथा कानूनहरुको प्रवर्नन मिलाइनेछ ।
२. न्यायिक समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको विषयगत ज्ञान र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गरिनेछ ।
३. सभाबाट हालसम्म निर्माण भएका ऐन कानूनहरुलाई संग्रहित गरी स्थानीय कानून संग्रह प्रकाशन गरिनेछ ।

- गर्ने
काको
तथा
नेछ।
गर्ने
यमित
तुनन्द
लागत
॥
मैत्रि
तिक
गरी
बन्ध
मता
नीय
४. मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण, सम्बद्धन र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
 ५. न्याय सम्पादनको कार्यलाइ थप व्यवस्थित गर्न यस सम्बन्धी सम्पूर्ण प्रक्रियालाइ डिजिटल जस्टिस सिस्टम तयार गरी लागु गरिनेछ ।
- ५. सुशासन सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम ,**
१. गाउँपालिकाभित्र रहेका स्रोत साधन, सेवा केन्द्र लगायत सम्पूर्ण नागरिकहरुको पेशा व्यवसाय, सामाजिक आर्थिक अवस्था, रोजगारीको अवस्था सहितका विवरणहरु समावेश गरी विद्युतीय स्थानीय तह पार्ष्व चित्र (Digital LG Profile) तयार गरिनेछ ।
  २. गाउँपालिकाभित्रका नागरिकहरुको गुनासो तथा सेवा सम्बन्धी जिज्ञासा सुन्ने र सो को सम्बोधन अनलाईन प्रणाली कै माध्यमबाट सुनुवाई गर्ने गरी नागरिक गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली (Citizen Grievances Response App) तयार गरी लागु गरिनेछ ।
  ३. आर्थिक तथा प्रशासनिक अनुशासन कायम गर्ने सम्बन्धमा बौकीको वक्योता, पेशकी, बेरुजु लगत विवरण अद्यावधिक गरी कडाईका साथ असुल उपर एवम् फछ्यौट गर्ने कार्य अगाडी बढाईनेछ ।
  ४. प्रत्येक महिनाको आय/व्ययको मास्केवारी गाउँपालिका तथा बडा कार्यालयको सूचनापाटि तथा वेबसाइटमा प्रकाशित गरिनेछ ।
  ५. गाउँपालिका कार्यालयको मानव संशाधन पर्यास नभएको क्षेत्रमा सम्बन्धित विषयका विज्ञहरुलाई सहजकर्ता वा विशेषज्ञको रूपमा प्रयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
  ६. जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुको सीप तथा क्षमता अभिवृद्धिको लागि आवश्यक तालिम, गोष्ठी तथा अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रमलाई परिणाममुखी बनाईनेछ ।
  ७. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सम्पूर्ण सेवा र विकास निर्माणमा हुनसक्ने भ्रष्टाचार, अपारदर्शिता तथा ढिलासुस्तीमा शुन्य सहनशीलताको नीति अद्वितयार गरिनेछ ।

- सो कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक बडा कार्यालयहरु र सार्वजनिक स्थानहरुमा गाउँपालिकाको तर्फबाट सुझाव पेटिकाहरु राखिने छ ।
८. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने योजना, लेखा, राजध लगायत सबै सेवाहरुमा सफ्टवेयर निर्माण गरी कागज विहीन प्रणाली बनाउन विद्युतीय प्रणालीलाई जोड दिईने छ ।
९. गाउँपालिकाको काम कारबाहीलाई व्यवस्थित, पारदर्शी, जवाफदेही तथा सम्पूर्ण नागरिक समक्ष पुर्याउन "फालमुन्न गाउँपालिका" नामक मोबाइल एप्स निर्माण गरि बडापत्रहरु, सूचनाहरु र गाउँपालिका ग्रोफाईल आदिको जानकारी प्रदान गर्ने साथै फ्रि-वाईफाई जोन बनाउने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१०. प्रशासन संयन्त्रको उत्प्रेरणाको प्रवर्धनका लागी संघ र प्रदेश सरकाले उपलब्ध गराउने सेवा र सुविधाको परिपुरकका रूपमा खाजा भत्ता, पर्यटन भ्रमण काज जस्ता अन्य सुविधा प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।
११. गाउँपालिकाको सुरक्षालाई चुस्तदुरुस्त एवम् प्रभावकारी बनाउन बडाका विभिन्न ठाउँमा र पर्यटकीय स्थल तथा सुरक्षा सेवेदनशील क्षेत्रहरुमा सि. सि. टि. भि. क्यामेरा जडान गरिनेछ ।
१२. सडक फुटपाथमा हुने अव्यवस्थित पार्किङ निर्माण सामाग्री भाण्डारण र फुटपाथ पसलहरुको अनाधिकृत प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै उचित व्यवस्थापन र नीजि क्षेत्रको सहकार्यमा उपयुक्त पार्किङ स्थलहरु पहिचान गरी सञ्चालन गरिनेछ ।
१३. आधारभूत वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति र गुणस्तर कायम गर्न नियमित रूपमा बजार अनुगमन गर्ने र यस्तो अनुगमनमा उपभोक्ताहरुलाई समेत संलग्न गराइनेछ ।
१४. गाउँपालिका भित्रका सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गाहरुको मिहिन ढंगले खोज तथा अध्ययन गरी अभिलेख राखी त्यस्ता जग्गाहरुको संरक्षण गरिनेछ ।
१५. गाउँपालिकाभित्र रहेका असंगठित क्षेत्रका मजदुरहरुको तथ्याङ्क संकलन तथा अभिलेख व्यवस्थापन गरी निजहरुको रोजगार तथा सेवाको सुरक्षा र निजहरुको हित प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१६. विपल र न्यून आय भएका घर परिवार पहिचान गरी परिवयपत्र उपलब्ध गराई लक्षित कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

निक
रुमा
लाई
तथा
एप्स
कारी
।
नव्य
काज

डाका
सि.

प्राथ
नीज
द्र।
मित
तरन

बोज
तथा
। र
नव्य

१७. सार्वजनिक खर्चलाई वैज्ञानिक अनुमान योग्य र नतिजामुखि तुल्याउन मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) पढ्दति प्रयोगमा ल्याइने छ ।
१८. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य स्थानीय तहहरूसँग आपसी सहकार्य र समन्वयको लागि अन्तर समन्वय तथा सहकार्य नीति तर्जुमा गरिनेछ ।
१९. सामाजिक परिक्षण, सावजनिक परिक्षण र सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यविधि तथा निर्देशिका तयार गरी, यसै आर्थिक वर्ष देखि लागु गरिनेछ ।
२०. राष्ट्रसेवकको कार्यसम्पादन मुल्याङ्कनलाई बस्तुनिष्ठ, वैज्ञानिक र प्रविधिमा आधारित बनाइने छ । प्रत्येक महिना अध्यक्षको अध्यक्षतामा, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शाखा प्रमुखहरूको बैठक बसी मासिक समिक्षा तथा प्रतिवेदन तयार गरिने छ ।

६. वन, वातावारण, जलवायु परिवर्तनतथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

क. खानेपानी तथा सरसफाई

१. खानेपानीको जटिलतम समस्याको तत्कालिन, अल्पकालिन र दिर्घकालिन समाधानका लागि सम्भाव्य स्रोतहरूको खोजी तथा योजना तयार गरी खानेपानीको उत्पादन तथा वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२. जलाधार संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरी गाउँपालिका भित्र रहेका भूमिगत पानीका मूलहरू, जलाधार र सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण एंव प्रवर्द्धन गर्दै तीश्रोतहरूबाट खानेपानी आपूर्तिको प्रवन्ध मिलाइनेछ ।
३. विभिन्न खोला, नदी तथा अन्य स्रोतबाट खानेपानीलाई आपूर्ति गर्ने व्यवस्थाको लागि प्राविधिक सम्भाव्यता अध्ययन गरी संघ सरकार र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा निर्माण कार्य अधि बढाइनेछ ।
४. जल पुनर्वर्ण योजना र वर्षातको पानी संकलन गर्ने प्रविधिलाई उपयोगमा ल्याउन प्रारम्भ गरिनेछ ।
५. सडक किनारा र सार्वजनिक स्थानहरूलाई हरियाली र सुन्दर तथा सफा राख्ने कार्य गरिनेछ ।

६. टोल विकास संस्था र सामाजिक संघ संस्थाहरूसँग फोहोर संकलन तथा व्यवस्थापन कार्यमा सहकार्यको नीति लिइनेछ। शुन्य फोहर प्रणाली सरसफाई केन्द्र मार्फत आधुनिक प्रविधि अपनाइ बहुउपयोग (विटुमिन, प्लाष्टिक ब्लक) गरिनेछ।
७. जथाभावी फोहोर फाल्ने र फोहोर गर्ने व्यक्तिलाई जरिवाना तथा अन्य दण्ड सजाय गर्ने नीति लिइनेछ।
८. बजार क्षेत्रमा घर-घरमा पालिएका कुकुरहरूको दिशा पिसावजन्य फोहोर सम्बन्धित कुकुर धनिले घर भित्रै व्यवस्थापन गर्नु पर्ने छ। सार्वजनिक सडकमा ल्याई दिशा पिसाव गराएको पाइएमा कानून बमोजिम कावाही गर्ने नीति लिइनेछ।
९. प्लाष्टिक जन्य फोहोर नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण गर्ने प्लाष्टिक झोलाहरूको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिने छ।
१०. गाउँपालिकाका मुख्य स्थानहरूमा समुदायको सहकार्यमा उपयुक्त जग्गाको खोजि गरी सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माण तथा संचालनलाई अभियानका रूपमा अगाडी बढाइनेछ।
११. खानेपानी तथा सरसफाईको सेवालाई प्रभावकारी बनाउन प्रारम्भिक स्मार्ट बाटर सिस्टम लागु गरिनेछ।
१२. बातावरण, जलवायु परिवर्तनतथा विपद् व्यवस्थापन
१. जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूल प्रभावहरूलाई अनुकूलन गर्ने गाउँपालिकाको क्षमता बढाउने साथै खाद्य उत्पादनलाई प्रतिकूल असर नपर्ने किसिमले जलवायु उत्पानशीलता वृद्धि गर्ने। न्यून हरित र्यास उत्सर्जनलाई विकास गर्ने प्रेरित गर्ने र सो सम्बन्धी अनुभव आदान प्रदान गरी गाउँपालिकाको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।
२. पूर्वाधार आयोजनाहरूको कार्यान्वयन गर्दा त्यस्ता आयोजनाहरूले बातावरणमा पार्ने असर न्यूनिकरणको लागि संक्षिप्त बातावरणीय अध्ययन, प्रारम्भिक बातावरणीय परिक्षण (IEE) र बातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) अध्ययन गरिनेछ।

३. खाली जर्गामा वृक्षारोपण, हरियाली प्रवर्धन तथा बनको संरक्षण र हैसियतमा सुधार गरी जले, जमीन तथा बातावरणको संरक्षण र जीविकोपार्जनको अवसरमा वृष्टि गरिनेछ ।
४. पोखरी संरक्षण, पहिरो तथा गलिच नियन्त्रण, विकासका पूर्वाधारको संरक्षण र नदि नियन्त्रण गरी जल, जमिन तथा जलाधारको संरक्षण तथा उत्पादनमा वृष्टि गरिनेछ ।
५. भूसूचना प्रणालीको प्रयोग उच्च जोखिमयुक्त क्षेत्रको नक्शाङ्कन, जोखिमको विश्लेषण तथा जोखिम न्यूनीकरण योजना तयार गरिनेछ ।
६. विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी सो अनुसार विपद पुर्व तयारी, विपद न्यूनीकरण, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापनाको कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
७. दुग्गा गिड्ठि बालुबा जस्ता नदीजन्य पदार्थ र अन्य प्राकृतिक श्रोतहरूको अनाधिकृत एवं अवैज्ञानिक दोहनलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।
८. सार्वजनिक निजी साझेदारीमा निर्माण पूर्वाधार निर्माण गरी फोहोर मैला प्रशोधन केन्द्रलाई व्यावसायिक रूपमा संचालन गर्न नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्था गरी फोहोर मैला संकलन, व्यवस्थापन र उपयोगको नीति लिइनेछ ।
९. भुकम्पीय जोखिम न्यूनिकरणको लागि भुकम्प प्रतिरोधि भवन तथा संरचना निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१०. विपद जोखिम व्यवस्थापन कोषमा रकम अभिवृद्धि गर्दै प्रभावकारी श्रोत परिचालन गरिनेछ ।
११. गाउँपालिकाको विपद जोखिम नक्शाङ्कन गरी सोही आधारमा विशिष्ट प्रकृतिका विपद जोखिम प्रतिकार्य तथा पुनर्उत्थान कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१२. सम्बेदनशील जलाधार क्षेत्रका जमिनहरूको अतिक्रमण नियन्त्रण गरिनेछ ।

७. भौतिक पूर्वाधार विकास (शहरी योजना, वस्ति विकास, आवास तथा पूर्वाधार)

सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. आवधिक योजना, आवास योजना, र वस्ति विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
२. पूर्वाधार निर्माणका आयोजनाहरु संचालन गर्दा लागत-लाभ विश्लेषणका आधारमा उच्च नतिजा एवं प्रतिफल दिने, समतामुलक विकासको आधारको रूपमा रहने, पिछडिएका र कम विकसित क्षेत्रलाई मूल प्रवाहिकरणमा ल्याउन सहयोग गर्ने आयोजनाहरु पहिचान गरी "आयोजना वैक" तयार गरिने छ। सो वैकमा समाविष्ट आयोजनाहरुमा मात्र बजेट विनियोजन गर्ने नीति लिइनेछ।
३. गाउँपालिकाको भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण गरी वस्ति विकास योजना सहित भौतिक विकास गुरुयोजना तयार गरी आवास तथा वस्ति विकास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण लगायत पूर्वाधार निर्माण कार्य व्यवस्थित र गुणस्तरीय रूपमा सञ्चालन गरिनेछ।
४. दिर्घकालिन लगानी मार्ग दर्शनिका लागि गाउँपालिका सङ्कर गुरुयोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
५. आवासको हकलाई सुनिश्चित गर्न सुरक्षित तथा रोजगारीको समेत व्यवस्था हुन सक्ने स्थानमा जग्गा प्राप्त गरी सहलियत आवास योजना कार्यान्वयन गरिनेछ। यसका लागि निजीक्षेत्र संग साझेदारी समेत गर्न सकिनेछ।
६. एकिकृत शहरी तथा वस्ति विकास योजनाडार निर्दिष्ट गरेका पूर्वाधारहरुको निर्माण कार्यका लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र साझेदारहरुसँगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
७. गाउँपालिकाको विकासमा रूपान्तरणकारी परिवर्तन ल्याउन सक्ने केहि तुला आयोजनाहरु पहिचान गरी गाउँपालिका गौरव आयोजनाका रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ र त्यस्ता आयोजनामा श्रोतको अभाव हुन दिइने छैन।
८. एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमा गरी अव्यवस्थित वसोवासलाई व्यवस्थित तुल्याउन एकिकृत वस्ती विकास आयोजना संचालन गरिनेछ। गाउँपालिकाको गहनाको रूपमा रहेको कर्भडहल, पार्क, खुल्ला ठाउँ,

सामुदायिक भवन लाई मर्मत तथा पुनर्निर्माण गरी सभा समारोहहरू सभागृहमा संचालन गर्ने प्राथमिकता दिइनेछ।

१०. विगत देखिका निर्माणाधिन तथा अधुरा योजनाहरूलाई सम्पन्न गर्ने क्रमागत रूपमा बजेट विनियोजन गरिनेछ।

११. घर निर्माणमा जनताको अनुत्पादक खर्च नहोस् र पैर्जी चलायमान होस् भन्ने उद्देश्यले घर निर्माण गर्नु पूर्व नागरिकलाई घरको आवश्यकता, घरको लागत, मापदण्ड र उपयोग सम्बन्धमा निःशुल्क परामर्श दिइनेछ।

१२. नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता २०६०, वस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड २०७२, राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति, भवन तथा योजना मापदण्ड २०५६ लगायतका राष्ट्रिय प्रादेशिक एवं स्थानीय भूमि योजना मापदण्ड तथा भवन नियमन सम्बन्धी ऐन, मापदण्ड तथा व्यवस्थापन तथा भवन नियमन सम्बन्धी एन, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरूलाई कठाईका साथ लागु गरी सुरक्षित एवं व्यवस्थित निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

१३. गाउँपालिकाको भित्र बन्ने संस्थागत सार्वजनिक तथा व्यापारिक भवनहरूमा पार्किङ स्थलको व्यवस्था अनिवार्य गर्नु पर्ने नीति लिइनेछ। आवासीय भवनमा "एक घर-एक विरुद्ध" नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

१४. भवन निर्माण अनुमति प्रक्र्यालाई प्रविधिमा आधारित तुल्याई सहजिकरण गरिनेछ।

१५. गाउँपालिका भित्र भू-उपयोग नीति लागु गर्दै जाने नीति लिइनेछ।

१६. गाउँपालिका भित्र सडकको मापदण्डलाई आवश्यकताको आधारमा कायम गरी सडक मापदण्डको समस्यालाई समन्वय गरी समाधान गरिनेछ।

१७. गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेको भौतिक संरचनाहरूको आवधिक रूपमा मर्मत सम्भार कार्य सम्पन्न गरिनेछ।

१८. "एक बडा-एक पार्क" निर्माण नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

१९. फालगुनन्द गाउँपालिकाका सेवाग्राहीहरूको सिहदरबारको रूपमा रहने प्रशासकीयक भवनको निर्माण कार्य यस आ.व. वाट सुरु गरिनेछ।

१९. गाउँपालिकाको सीमा क्षेत्र यकिन गरी गाउँपालिका सीमानामा कलात्मक तथा गाउँपालिकाको ऐतिहासिक मौलिकता इन्किने गरी स्वागतद्वारहरुको निर्माण गरिनेछ ।
२०. विभिन्न कालखण्डमा गाउँपालिकामा निर्माण भएका पूर्वधारका संरचना (पूँजीगत सम्पति) को लगत तयार अद्यविधक तथा मुल्यांकन गरी सार्वजनिक सेवा प्रभावमा प्रभावकारी उपयोग सम्बन्धी योजना (Asset Management Plan) तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२१. प्रभावकारी सम्पति व्यवस्थापनका लागि सम्पति व्यवस्था सूचना प्रणाली (Asset Management Information System) तयार गरी लागु गरिनेछ ।
२२. पूर्वधारका योजनाको निर्माण तथा सञ्चालनमा निजीक्षेत्र संगको साझेदारीका लागि विभिन्न आयोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२३. गाउँपालिका भित्रनिर्माण भइ सकेका कच्ची सडकहरूलाई वाहौ महिना चल्ने सडकको निति लिइनेछ ।
२४. नयी सडक ट्रायाक खोल्ने कार्यले गर्दा भु-क्षयर वाढी पहिरो जाने भएको हुदौं यस कार्यलाई पुर्ण रूपमा निरुत्साहित गर्ने निति लिइनेछ ।

८. राजस्व तथा आन्तरिक श्रोत परिचालन नीति तथा कार्यक्रम

१. आन्तरिक आय व्यवस्थापन, प्राकृतिक स्रोत विक्रि सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली तर्जुमा गरी राजस्व परिचालनलाई यप व्यवस्थित तुल्याइनेछ ।
२. आन्तरिक आयका स्रोतहरूको सम्भाव्यता अध्ययन, राजघ्य बौद्धिकी, अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, तथा गैससको स्रोत परिचालनको लागि स्थानीय सरोकारवाला, प्रदेश सरकार, र नेपाल सरकारका निकाय तथा गैसस र विकास साझेदार संग परामर्श, समन्वय, र साझेदारी गरिनेछ ।
३. करको दर सम्भव भएसम्म न्यूनतम गर्दै करको दायरा विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ । प्रगतिशील कर प्रणाली अवलम्बन गरी नागरिकहरु विच रहेको असमानता न्यूनिकरण गर्दै लागिनेछ ।

४. गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धिका लागि करका नयाँ सम्भाव्य देवहरु पहिचान गरिनेछ ।
५. बडा कार्यालयहरुसँग सम्बन्ध गरी घर बहाल कर्मा रहेको चुहावट नियन्त्रण गर्ने घरधनी र बहालमा रहनेहरुको अभिलेख अध्यावधिक राखे प्रणाली विकास गरिनेछ ।
६. हुंगा, गिट्री बालुवा जस्ता नदीजन्य पदार्थको ठेङ्का व्यवस्थापनमा संघीय बन सम्बन्धी कानूनका कारण उत्पन्न जटिलतालाई दृष्टिगत गरी वैकल्पिक पद्धतिको रूपमा गाउँपालिकाबाटै उत्खनन गरी विक्री गर्ने विधि अबलम्बन गरिनेछ ।
७. करदाताहरुलाई आफुले तिर्नु पर्ने मोटामोटी कर दायित्व र कर तिर्ने समयसीमा समयमै जानकारी दिन निजहरुको सेल नम्बरमा विद्युतिय प्रणालीद्वारा सन्देश प्रावहित गर्ने नीति लिइनेछ ।
८. करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थापन सुदृढ गर्दै उत्कृष्ट करदाताहरुलाई पुरस्कृत तथा सम्मानित गर्ने नीति लिइनेछ ।
९. कर प्रशासनलाई सूचना प्रविधिमैत्री एवं करदातामैत्री तुल्याउदै लगिनेछ ।
१०. अव्यवस्थित वसोवासीहरुलाई लगाउदै आएको घरधुरी करलाई निरन्तरता दिइनेछ । घरको संरचना र प्रकृति अनुसार दरहरुको प्रगतिशील पुनरावलोकन गरिनेछ ।
११. करदाताको कर लगातलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र प्रभावकारी रूपमा उपयोग गर्न, करदातालाई कर सम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्न डिजीटल कर प्रणाली लागु गरिनेछ ।

९. रोजगार तथा स्वरोजगार कार्यक्रम

धन्यवाद ।

बृजहाड आउदेम्बे
अध्यक्ष

Legend [in accordance with program / project

प्राचीन गुरु गुरुपा लक्षणो कार्यलय, पांचवार
प्राचीन गुरुपा लक्षणो कार्यलय, पांचवार
प्राचीन गुरुपा लक्षणो कार्यलय, पांचवार
प्राचीन गुरुपा लक्षणो कार्यलय, पांचवार

四

النوعية المطلوبة

५५०	सार्वजनिक विद्युतप्रणाली चुनाव स्थिति (आवासीय तथा ग्रेरअवासीय)	शिवाय	२४७५२२	नेपाल सरकार - नगद अनुदान	२	पटक	१३८०००.००	१३८०००.००	१३८०००.००	१३८,०००.००
५५१	केन्द्राधारी तथा आकाशमिक बुरिट	स्वास्थ्य	२४७२६३	नेपाल सरकार - नगद अनुदान	४	पटक	१३०,७५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००
५५२	सुरक्षित - सार्वजनिक आवास कार्यालय : प्रदेश नं. २ को केन्द्राधारी तथा आकाशमिक बुरिट गर्जानीका लिए अवलम्बन कार्यालय गर्जानीका लिए ५३५ प्राप्ति कराउन।	स्वास्थ्य	२४११२१	नेपाल सरकार - नगद (केन्द्राधारी बुरिट)	४	पटक	१३०,७५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००
५५३	सुरक्षित - सार्वजनिक आवास कार्यालय : प्रदेश नं. २ को केन्द्राधारी तथा आकाशमिक बुरिट गर्जानीका लिए ५३५ प्राप्ति कराउन।	उपा.	२४११२५	नेपाल सरकार - नगद (आकाशमिक बुरिट)	४	पटक	१३०,७५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००
५५४	सुरक्षित - सार्वजनिक आवास कार्यालय : प्रदेश नं. २ को केन्द्राधारी तथा आकाशमिक बुरिट गर्जानीका लिए ५३५ प्राप्ति कराउन।	उपा.	२४११२५	नेपाल सरकार - नगद (आकाशमिक बुरिट)	४	पटक	१३०,७५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००
५५५	सुरक्षित - सार्वजनिक आवास कार्यालय : प्रदेश नं. २ को केन्द्राधारी तथा आकाशमिक बुरिट गर्जानीका लिए ५३५ प्राप्ति कराउन।	उपा.	२४११२५	नेपाल सरकार - नगद (आकाशमिक बुरिट)	४	पटक	१३०,७५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००
५५६	सुरक्षित - सार्वजनिक आवास कार्यालय : प्रदेश नं. २ को केन्द्राधारी तथा आकाशमिक बुरिट गर्जानीका लिए ५३५ प्राप्ति कराउन।	उपा.	२४११२५	नेपाल सरकार - नगद (आकाशमिक बुरिट)	४	पटक	१३०,७५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००	५००,२५०.००
५५७	करहरे सिचाई बोर्डना	जलश्रोत तथा हिँचाई	२४७१५५	नेपाल सरकार - नगद अनुदान	४	पटक	११६,५००.००	११६,५००.००	११६,५००.००	११६,५००.००
५५८	करहरे सिचाई बोर्डना	जलश्रोत तथा हिँचाई	२४७१५५	स्वीतप्रवरतालाइ - प्रदौडी (बोर्डना)	४	पटक	२,९५४५०.००	२,९५४५०.००	२,९५४५०.००	२,९५४५०.००
५५९	कुमिलेक कुलो हिँचाई योजना	प्रदानश्रोत तथा हिँचाई	२१११५५	खोल्दूकराहसाङ्ग - प्रदौडी (बोर्डना)	४	पटक	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००
५६०	कुमिलेक कुलो हिँचाई योजना	प्रदानश्रोत तथा हिँचाई	२१११५५	खोल्दूकराहसाङ्ग - प्रदौडी (बोर्डना)	४	पटक	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००
५६१	टिप्परे सिचाई बोर्डना	प्रदानश्रोत तथा हिँचाई	३१११५५	स्वीतप्रवरतालाइ - प्रदौडी (बोर्डना)	४	पटक	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००
५६२	टिप्परे सिचाई बोर्डना	प्रदानश्रोत तथा हिँचाई	३१११५५	स्वीतप्रवरतालाइ - प्रदौडी (बोर्डना)	४	पटक	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००	३,६७,५५०.००

